

Klimat- och näringslivsdepartementet

Er referens
KN2026/01414

Vår handläggare
Alexander Gorgijevski

Remissvar gällande Europeiska kommissionens förslag till förordning om ett ramverk för åtgärder för att stärka EU:s halvledarekosystem och om upphävande av förordningen (EU) 2023/1781, (Chips Act 2.0) COM(2026) 504 final

Sammanfattning av FOI:s synpunkter

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) tillstyrker, från de utgångspunkter myndigheten har att beakta, förslagets övergripande inriktning. FOI lämnar följande synpunkter:

- Försvarets försörjningsbehov kartläggs inom observationsgruppen för kritisk teknik, medan Europeiska nämnden för halvledare beslutar vilka delar av värdekedjan som ska stärkas. Förordningen kopplar inte ihop de två, och FOI anser att detta bör klargöras.
- Begreppet inhemskt företag, som avgör vem som kan komma i fråga för stöd, avgörs av handelsrättslig status utan att någon bedömning av försörjningsrisk görs. FOI anser att en sådan bedömning bör läggas till.

1. Försvarets försörjningsbehov hanteras i två spår som inte möts

Skäl 5, 6, 13, 14, 26, 30, 34, 35 och 98, artikel 7 samt bilagorna II, III och V

Skäl 13 och 14 anger att försvaret är beroende av både avancerad och etablerad halvledarteknik. Förslagets tyngdpunkt ligger dock på AI-relaterad spetsteknik, vilket framgår av problembeskrivningen i skäl 5 och 6, av inriktningen på stora utmaningar i skäl 26 och artikel 7 och av de prioriterade områdena i bilaga II. Försvarets behov följer en annan logik med framförallt mogna noder, låga volymer, långa livscykler, kvalificeringskrav och krav på spårbar tillverkning. En akt optimerad för kommersiell konkurrenskraft i AI-segmentet möter inte automatiskt dessa behov.

FOI noterar att förslaget hanterar försvarssektorn genom flera bestämmelser. Enligt skäl 34 och 35 ska halvledare för försvars- och rymdsektorn även fortsättningsvis samordnas inom den EU-omfattande observationsgruppen för kritisk teknik (observationsgruppen), där identifiering av brister, sårbarheter och behov sker, och särskilda EU-färdplaner tas fram som svarar mot observationsgruppens behov och som ligger till grund för EU:s arbetsprogram för utvecklingsverksamhet inom rymd och försvar. Enligt skäl 98 ska krismekanismen samverka med kapitel VII i förordning (EU) 2025/2643, så att prioritetsklassade order enligt båda förordningarna kan användas för att prioritera försvarsproduktion. Försvaret anges vidare som kritisk sektor i bilaga V.

Försvarssektorns behov hanteras därmed i två skilda spår. Utvecklings- och behovsanalysen kanaliseras till observationsgruppen och till försvarsförordningen, medan de investeringar och den infrastruktur som faktiskt byggs upp styrs av denna förordning och av de prioriterade områdena i bilaga II.

I bilaga II åberopas försvaret i punkterna 1, 4 och 5, vilka avser avancerad tillverkning, en europeisk minnesfabrik och design av avancerade chip. Det är samtidigt de tre punkter som anger investeringsintervall, om 20 till 40, 15 till 30 respektive 8 till 12 miljarder euro. Försvaret fungerar där som motiv för spetsinsatser.

I punkt 6, där insatserna enligt bilagan kan omfatta bland annat produktion av konventionella chip, backend-processer (kapsling och test), montering av mönsterkort samt material och utrustning, nämns inte försvaret. Enligt FOI:s bedömning är det dock dessa segment som försvarsindustrins försörjning i praktiken vilar på. Försvarsmaterielsystem har långa livslängder och bygger i stor utsträckning på kvalificerade komponenter i mogna noder, och sårbarheten för yttre påverkan uppstår ofta i de bakomliggande processtegen snarare än i tillverkningen av kretsen. Läggs en process ned av kommersiella skäl kan försvaret inte upprätthålla efterfrågan på egen hand, eftersom volymerna är för små för att bära en produktionslinje. Det är alltså i punkt 6, där områdena ska bestämmas först senare av Europeiska nämnden för halvledare, som försvarets försörjningsbas huvudsakligen ryms, medan försvaret åberopas som motiv i de punkter som redan är preciserade till inriktning och omfattning.

Vidare mäts användarsidan i bilaga III som förbrukning av chip i euro per nyckelsektor, däribland försvar. Ett värdebaserat mått underskattar systematiskt en sektor vars förbrukning är liten i volym men avgörande för förmågan. En indikator konstruerad på detta sätt kommer inte att synliggöra försörjningsbrister inom försvarsområdet.

FOI anser mot denna bakgrund att det bör klargöras hur observationsgruppens behovsidentifiering ska tillföras Europeiska nämnden för halvledare vid valet av segment enligt bilaga II punkt 6. Utan en sådan koppling riskerar försvarets behov att kartläggas i ett spår och förbli obeaktade i det andra. Vidare bör indikatorn i bilaga III kompletteras så att den fångar sektorer med liten förbrukning men stor betydelse för försörjningstryggheten.

2. Begreppet inhemskt företag bör kompletteras med en bedömning av försörjningsrisk

Artiklarna 2.31 till 2.33 (definitioner), artiklarna 16 och 49

Flera av förslaget centrala bestämmelser bygger på begreppet inhemskt företag. Strategiska projekt ska enligt artikel 16.1 b genomföras av inhemska företag, och enligt artikel 16.1 c ska leveranskedjan utformas så att beroendet av icke-inhemska företag minskar. Begreppet avgör därmed vem som kan komma i fråga för stöd.

Definitionen i artikel 2.31 prövar ägande och kontroll och inte enbart var företaget har sitt säte, där kontroll enligt artikel 2.33 definieras med hänvisning till förordning (EU) 2021/697 om Europeiska försvarsfonden. FOI ser positivt på detta, eftersom sårbarheter av det slag som Nexperia-fallet illustrerat uppstår genom ägarkontroll och inte genom registreringsort.

Kretsen av godtagbara ägarländer är dock vid. Enligt artikel 2.31 e är det tillräckligt att ägaren är etablerad i en stat som är part i WTO:s avtal om offentlig upphandling. Kvalificeringen vilar därmed på handelsrättslig status, vilken är fastställd på andra grunder än försörjningstrygghet och inte beaktar i vilken utsträckning en stat kan begränsa unionens tillgång till halvledarteknik i en kris. De senaste årens exportkontrollåtgärder har även visat att stater som unionen har nära ekonomiska förbindelser med kan begränsa europeiska aktörers tillgång till halvledarteknik. Förhållandet illustreras också av att Sverige i mars 2026 anslöt sig till det amerikanskt ledda samarbetsinitiativet Pax Silica. Kretsen av partner där sammanfaller inte med kretsen av godtagbara ägarländer enligt artikel 2.31, vilket innebär att en leverantör kan vara betrodd i det ena sammanhanget men inte i det andra. Ett företag kan alltså vara inhemskt i förordningens mening utan att detta har prövats.

FOI anser mot denna bakgrund att kvalificeringen enligt artikel 2.31 bör kompletteras med en bedömning av i vilken utsträckning ägarens hemjurisdiktion kan begränsa leveranser till unionen.

Datum

Beteckning

2026-08-26

FOI-2026-1358

Detta remissvar har beslutats av stabschef Niclas Karlsson efter föredragning av forskare Alexander Gorgijevski. I den slutgiltiga handläggningen har även tf. avdelningschef Daniel Faria och handläggare Pär Eriksson deltagit.

Niclas Karlsson

*Alexander Gorgijevski*Sändlista:

KN / kn.remissvar@regeringskansliet.se, sara.ludvigsson@regeringskansliet.se.

Internt FOI:

Registrator

ÖD-sekreterare

Stabschef

Chefsjurist

Avdelningschef Försvarsanalys